

Revitalizácia vnútrobloku Zoborského kláštora v Nitre

ARCHITEKTONICKO-KRAJINÁRSKA SÚŤAŽ

PRÍLOHA Č. 1 - SÚŤAŽNÉ ZADANIE

OBSAH

- 1.1. ZÁMER
- 1.2. RIEŠENÉ ÚZEMIE-HISTÓRIA
- 1.3. RIEŠENÉ ÚZEMIE-SÚČASNOSŤ
- 1.4. MANUÁL VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV
- 1.5. ZELEŇ
- 1.6. POHYB A DOSTUPNOSŤ

- 2.0. POŽIADAVKY NA NÁVRH

- 2.1. KONCEPT PEŠEJ DOSTUPNOSTI
- 2.2. MUZEÁLNO-HISTORICKÁ FUNKCIA AREÁLU
- 2.3. PARKOVÁ FUNKCIA AREÁLU
- 2.4. REKREAČNÁ FUNKCIA AREÁLU
- 2.5. SPRÁVA AREÁLU
- 2.6. GRAFICKÝ KONCEPT AREÁLU

1.1. ZÁMER

Vyhlasovateľom súťaže je Nitrianska organizácia cestovného ruchu, n.o., ktorej zámerom je spracovanie architektonicko-krajinárskej štúdie vnútrobloku vrátane návrhu originálnych atrakcií a herných prvkov.

Zámerom súťaže je získať najvhodnejší návrh revitalizácie výnimočného historického areálu bývalého Kalvínskeho kláštora.

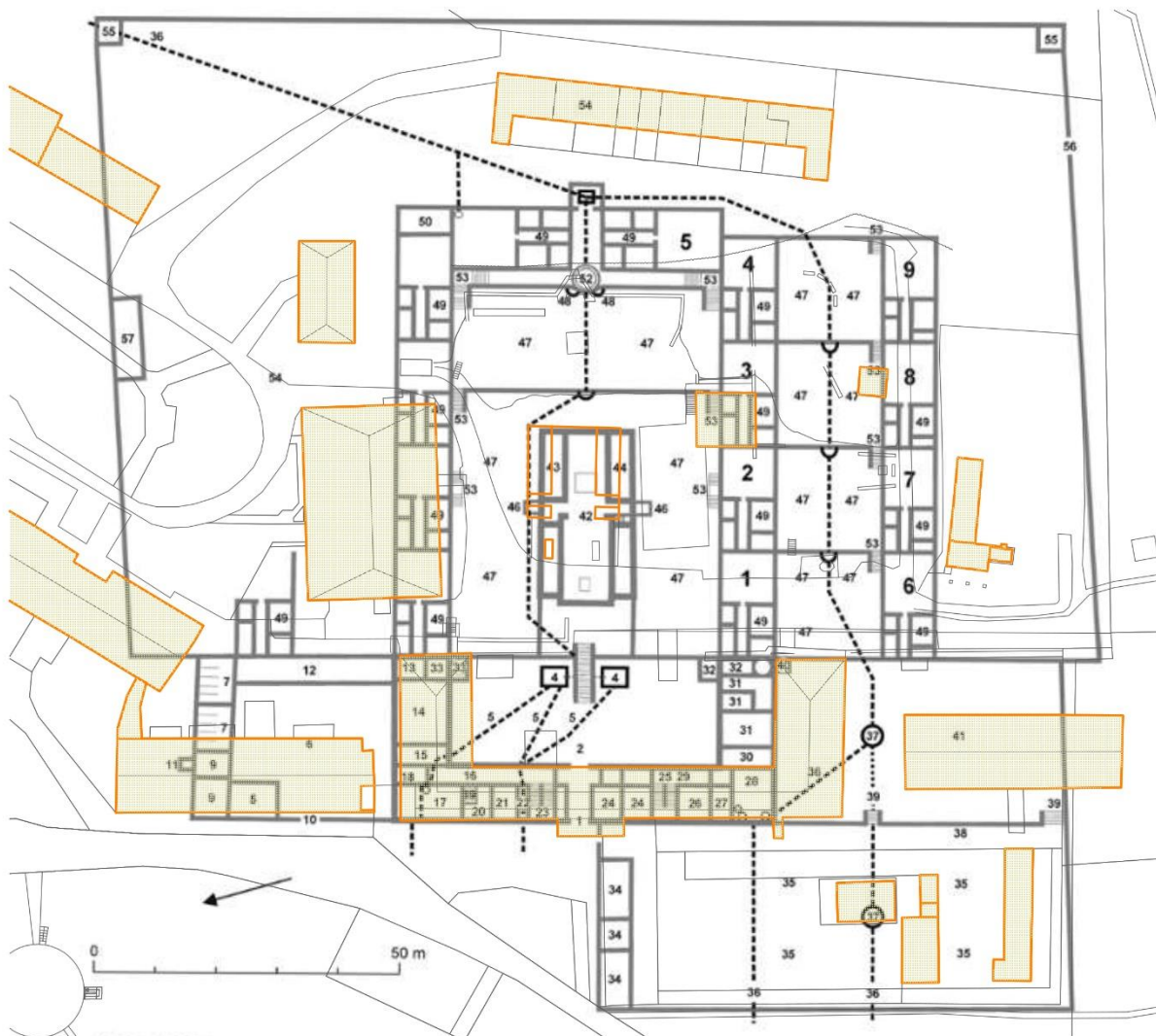
Návrh musí zohľadňovať tak mieru dostavby areálu, ako aj nevyhnutné dotvorenie areálu s náučnými chodníkmi tak, aby areál spĺňal svoju historicko-náučnú funkciu. Cieľom návrhu by malo byť také riešenie, ktoré zohľadní špecifické územie, napojenie na existujúcu štruktúru areálu a prepojenie s plánovanou výstavbou infocentra. V neposlednom rade je potreba doriešenia statickej dopravy, pohybu peších tak, aby sa bral do úvahy význam lokality z hľadiska ochrany pamiatok ako aj ochrany životného prostredia. Od návrhov sa zároveň očakáva riešenie debarierizácie a zveladenie verejných priestranstiev, ktoré budú poskytovať atraktívne, užívateľsky príjemné a prevádzkovo bezpečné prostredie s primeranou funkčnou náplňou, v ktorom bude možné vykonávať voľnočasové a rekreačné aktivity pre rozličné vekové skupiny.

1.2. RIEŠENÉ ÚZEMIE- HISTÓRIA

Areál kláštora sa nachádza na úpäť vrchu Zobor. Pôvodne tu stál benediktínsky opátsky kláštor sv. Hyppolita z 10. storočia, ktorý zanikol v druhej polovici 15. storočia. Pri stavebných úpravách boli ruiny pôvodného kláštora zrovnané so zemou, bol postavený nový jednoposchodový kláštor s dvoma bočnými krídlami a v záhrade na miernej vyvýšenine vznikol kostol s tromi vchodmi a s vežou s dvomi zvonmi.

Pod kostolíkom sa nachádzala hrobka.

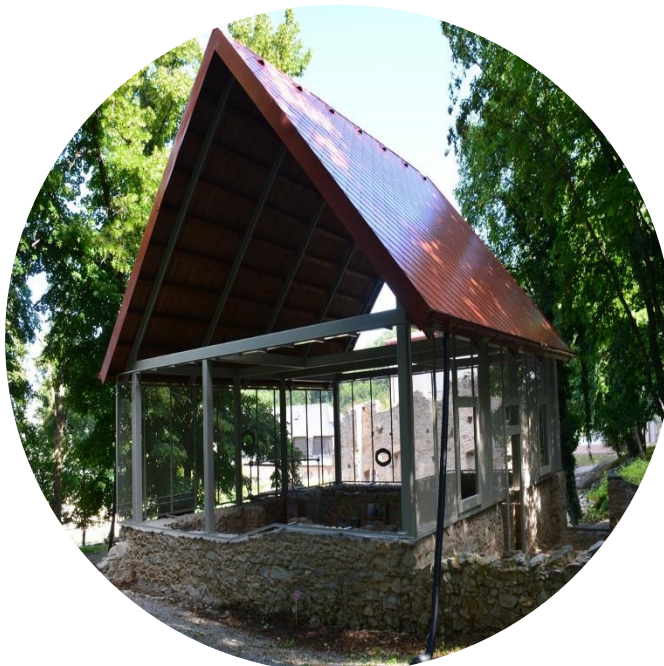

1. Vjazd do kláštora	16. Chodba	31. Pekáreň s izbou	45. Schody na vežu
2. Dvor	17. Kuchyňa	32. Vchod do vinnej pivnice	46. Drevené predsieňe pred bočnými vstupmi
3. Schody do kostola	18. Sklad masla a oleja	33. Vchod do pivnice na ovocie	47. Ovocné záhrady
4. Nádrž na ryby	19. Schody do pivnice	34. Parenisko a sklenník	48. Nádrž s vodou
5. Vodovody	20. Izba kuchára	35. Kuchynská záhradka	49. Mníšske príbytky s kaplnkami a záhradkou
6. Hospodársky dvor	21. Čierna kuchyňa	36. Vodovody	50. Práčovňa
7. Stajňa	22. Toaleta a výlevka	37. Fontány	51. Nová – ešte neobývaná cela
8. Kováčska dielňa	23. Schody na poschodie	38. Múr	52. Rákocziho altánok
9. Izba s predsieňou	24. Izba pri vjazde	39. Schody a múr terasy	53. Schody
10. Brána do hospodárskeho dvora	25. Schody na poschodie	40. Toaleta v záhrade	54. Ovocná záhrada
11. Toaleta	26. Izba s klenbou	41. Najomná záhradka	55. Chlievy pre ošipané
12. Šopa pre vozy	27. Čierna kuchyňa	42. Kostol	56. Vchod do veľkej záhrady
13. Schody do pivnice	28. Práčovňa	43. Kapitálna sieň	57. Kostnica (mármica)
14. Refektár	29. Chodba	44. Sakristia	
15. Chodba do kuchyne a refektára	30. Chodba do záhrady a pekárne		

1.3. RIEŠENÉ ÚZEMIE-SÚČASNOSŤ

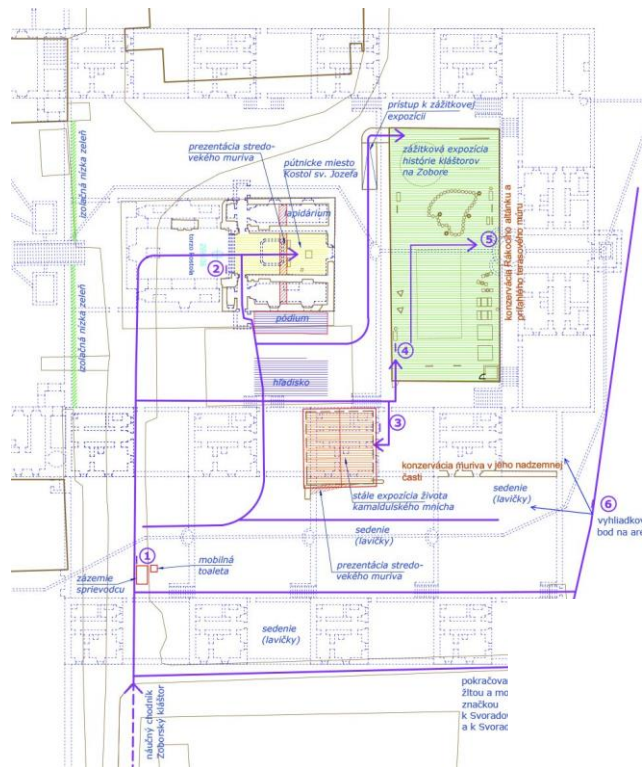
Riešeným územím súťaže návrhov je vnútroblok areálu bývalého Kláštora na Zobore o rozlohe 8280m² na pozemkoch: "C" KN p.č. 2998/9, 2998/11, 2998/12, 2998/13 a na p.č.2998/3 k.ú. Drážovce v Nitre vo vlastníctve Špecializovanej nemocnice sv. Svorada v Nitre.

V roku 2017 po ukončenej konzervácii nadzemných murív kostola a príbytku mnícha č. 3 bola stanovená koncepcia obnovy kláštora, ktorú spracovala Ing. arch. Lýdia Budayová, PhD. tak, aby bol zjednotený prístup k obnove objektov. Pre areál kláštora boli navrhnuté nasledovné funkcie: sakrálna (kostol), kultúrna (divadelné predstavenia, koncerty a pod.) podľa potreby možnosť umiestnenia pódia a lavičiek, náučno-relaxačná (informačné tabule, zážitková expozícia, ihrisko) a muzeálna funkcia (lapidárium, model kláštora a pod.). Zoborský skrášľovací spolok sa dohodol so Špecializovanou nemocnicou sv. Svorada Zobor, Krajským pamiatkovým úradom Nitra a Štátnou ochranou prírody na zriadení náučného chodníka, ktorý privádza návštevníkov k Zoborskému kláštoru mimo areálu nemocnice. Náučný chodník ponúka spoznávanie fauny a flóry Zoborských vrchov a geológie vrchu Zobor. Trasy pre návštevníkov v areáli kláštora boli navrhnuté tak, aby sa pohybovali v rámci niekdajších trás kamaldulských mníchov. Nadzemné murivá novovekého kamaldulského kláštora sú zakonzervované (kostol, príbytok mnícha č.3, Rákocziho altánok s oporným murivom), prípadne čiastočne rekonštruované pre lepšiu interpretáciu, zvyšky stredovekých murív benediktínskeho kláštora, ktoré boli identifikované archeologickým výskumom, sú vyložené kameňmi v dlažbe. Týmto spôsobom bol neskôr obnovený aj tzv. Rákocsiho altánok a k nemu príľahlý terasový múr, ako aj nadzemné murivá v juhovýchodnej časti areálu. Kostol sv. Jozefa slúži aj ako pútnické miesto. Dôstojný sakrálny priestor vznikol osadením oltára, kazateľnice, sochy sv. Svorada, sedesu a lavičiek. Najlepšie zachovaný príbytok mnícha č.3 bol ako jediný prestrešený, čím sa naznačila niekdajšia hmota tohto obytného objektu. Na ploche pred Rákocziho altánkom, ktorá v nedávnej minulosti slúžila ako tenisový kurt, boli umiestnené interaktívne hry v rámci zážitkovej expozície histórie kláštorov na Zobore a Veľkej Moravy.

LEGENDA:

- jestvujúce objekty
 - jestvujúce spevnené plochy
 - navrhovaná ochranná konštrukcia prístytku mnícha č. 3
 - prezentácia stredovekých murív formou nízkeho múriku
 - realizovaný náučný chodník Zoborský kláštor
 - navrhovaná trasa návštevníkov v areáli kláštora
 - vyhlídkový bod na areál
- funkcie:**
- sakrálna funkcia (pútnický kostol)
 - kultúrna funkcia (divadelné predstavenia, koncerty a pod.) podľa potreby možnosť umiestnenia pódiá a lavičiek
 - náučno-relaxačná funkcia (zážitková expozícia - ihrisko)
 - múzeálna funkcia (stála expozícia života kamaldulského mnícha)
- Informačné body:**
- ① základné informácie o areáli
 - ② Kostol sv. Jozefa
 - ③ expozícia života kamaldulského mnícha
 - ④ zážitková expozícia kláštorov
 - ⑤ Rákoczhov altánok
 - ⑥ vyhlídkový bod

Koncepcia rozvoja, autor. Ing. arch. Budayová

Územnoplánovacie podklady

V zmysle platného územného plánu sú pozemky riešeného vnútrobloku areálu určené na vybavenosť, zástavbu uličnú voľnú s koeficientom zastavania do 60% vrátane komunikácii a spevnených plôch, s maximálnou výškou zástavby do 4NP.

Územný plán mesta Nitra v znení zmien a doplnkov č.1-č.6:
Priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia, autor: SAN HUMA 90

● vybavenosť

1.4. MANUÁL VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV

Rozvíjať priestranstvo ako dôstojný predpriestor významnej vybavenosti, prevažne parkového a kľudového charakteru a zároveň ako miesto s historickou pamäťou bývalého kláštora, ktorá je pútnický aj turisticky atraktívna, skrz prezentované archeologické nálezy. Nekonfliktne sklbiť tieto protichodné aspekty.

V budúcnosti môže význam priestranstva ešte vzrásť vybudovaním dolnej stanice lanovky Zobor, čím vznikne ďalšia rovina priestranstva.

Zastávky MHD (príjazd/odjazd) združiť do jedného bodu pri nemocnici.

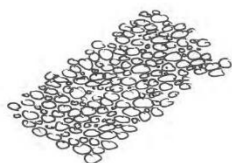
Dôležitou súčasťou priestranstva, ktorú je nutné pojednať je priestor Svoradovho prameňa.

Povrchy používať hodnotné a historizujúce s ohľadom na význam priestranstva, respektíve častí priestranstva.

Parkovú časť priestranstva osadiť pestrou škálou výsadiieb stromov a drobných výsadiieb ako opozitum okolitých lesov a v kombinácii s pobytovými prvkami sedacími, komunitnými, či športovými vytvorí atraktívny predpriestor nemocnice slúžiaci nielen pacientom a blízkym.

K priestoru býv. kláštora naviesť návštevníkov skrz riešenie priestranstva informačným systémom, vzhľadom na jeho polohu, ktorá nie je z priestranstva viditeľná.

Historizujúce

Balvanovitá nepravidelná dlažba

Dlažba z miestneho kameňa, charakter neopracovaných kameňov umiestnených vedľa seba. V prirodzených odtieňoch rôznych veľkostí.

Odseková nepravidelná dlažba

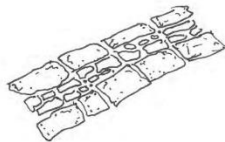
Dlažba z miestneho kameňa, charakter odsekových kameňov umiestnených vedľa seba. V prirodzených odtieňoch rôznych veľkostí.

Riadková kamenná dlažba

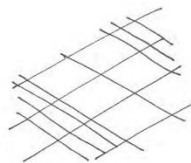
Dlažba z opracovaného kameňa, podľa fotografie historicky užívaná v uhlopriečnom usporiadaní. V prirodzených odtieňoch pravidelných veľkostí.

Hodnotné

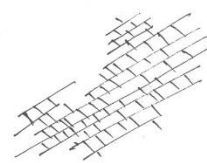
Travertínová vápencová dlažba

Dlažba z miestneho kameňa, charakter lešteného povrchu. Užitie hlavne v obrubách a povrchoch modernistických parkov. V prirodzených odtieňoch rôznych veľkostí.

Velkoformátová dlažba

Hodnotná podoba rôznych veľkoformátových dlažieb. Veľkoformátové dosky s kvalitným povrchom kladené s nepatrnou medzerou.

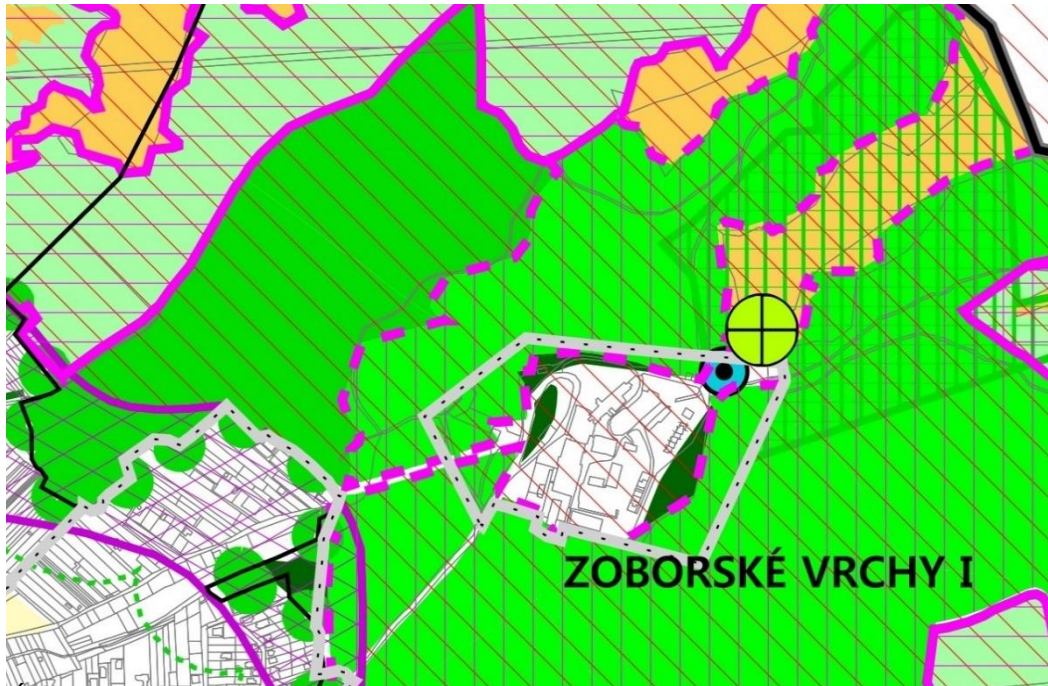

Rezaná kamenná dlažba

Súdobý povrch z kvalitnej hladkej rezanej kamennej dlažby veľkého formátu s nepatrnou medzerou. Pestrá farebnosť i veľkosť formátu.

1.5. ZELEŇ

Areál Zoborského kláštora je súčasťou ochrany v CHKO Ponitrie ,kde sa nachádzajú biotopy súvislých lesov a lokality s výskytom stepnej a lesostepnej flóry a fauny, ale aj ďalšie prírodné osobitosti. V území platí druhý stupeň ochrany.

Územný plán mesta Nitra v znení zmien a doplnkov č.1-č.6:
Ochrana prírody a tvorba krajiny, autor:SAN HUMA 90

LEGENDA

<p>Ochranné a účelové lesy</p> <ul style="list-style-type: none"> hranice ochranných lesov hranice lesov osobitného určenia ochranné lesy Ochrles.shp lesy osobitného určenia Ucelles.shp vodné zdroje Vz.shp <p>Pásma hygienickej ochrany vodných zdrojov</p> <ul style="list-style-type: none"> PHO I. stupňa PHO II. stupňa vnútorné PHO II. stupňa vonkajšie <p>Miestny územný systém ekologickej stability</p> <ul style="list-style-type: none"> BCNR BCR BCM BCMN BKNR BKR BKM BKMN <p>Zastavané územie</p> <ul style="list-style-type: none"> súčasné významné geologické a geomorfologické lokality 	<ul style="list-style-type: none"> hranica CHKO Ponitrie hranica ochr. pásma CHKO Ponitrie <p>Vyhlásené chránené územia prírody</p> <ul style="list-style-type: none"> NPR Zoborská lesostep PR Lupka PR Žibrica CHA Kynecký park PP Rolfesova baňa <p>Prvokdoprava_čiara.shp</p> <ul style="list-style-type: none"> cesta do 35m tranzit nadmestský cesta do 25m tranzit nadmestský ulica do 35m tranzit vnútromestský a prístup ulica do 25m tranzit vnútromestský a prístup ulica do 15m tranzit vnútromestský a prístup železnica tranzit nadmestský VRT <p>Navrh.shp</p> <ul style="list-style-type: none"> hospodárske lesy účelové lesy ochranné lesy drevinná vegetácia plošná drevinná vegetácia líniová
--	---

1.6. POHYB A DOSTUPNOSŤ

Územný plán mesta Nitra v znení zmien a doplnkov č.1-č.6:
Verejné dopravné vybavenie, autor:SAN HUMA 90

Areál vnútrobloku sa nachádza v pomerne zložitom geomorfologickom území, vo vnútrobloku Špecializovanej nemocnice sv. Svorada v Nitre, bez možnosti parkovania pre návštevníkov v areáli.

V jeho blízkosti sa nachádza križovatka turistických trás smerujúcich na Zobor a k Dražovskému kostolíku, v blízkosti je Svoradov prameň, Svoradova jaskyňa a NPR (Národná prírodná rezervácia) Zoborská lesostep.

Prístup je zvolený prostredníctvom lesného Náučného turistického chodníka, nakoľko iný možný prístup je vystavený infikovanému prostrediu a zásobovaniu nemocnice.

Príjazdová miestna obslužná komunikácia je zokruhovaná, nachádza sa tu konečná aj nástupná zastávka MHD a nestrážené asfaltové parkovisko a je predpoklad, že pribudne budova INFOPOINTU, schválená v právoplatnom územnom rozhodnutí.

V budúcnosti môže význam priestranstva ešte vzrásť vybudovaním dolnej stanice lanovky na Zobor, čím vznikne ďalšia rovina priestranstva. Zastávky MHD (príjazd/odjazd) združíť do jedného bodu pri nemocnici.

INFOPOINT v schvaľovacom procese

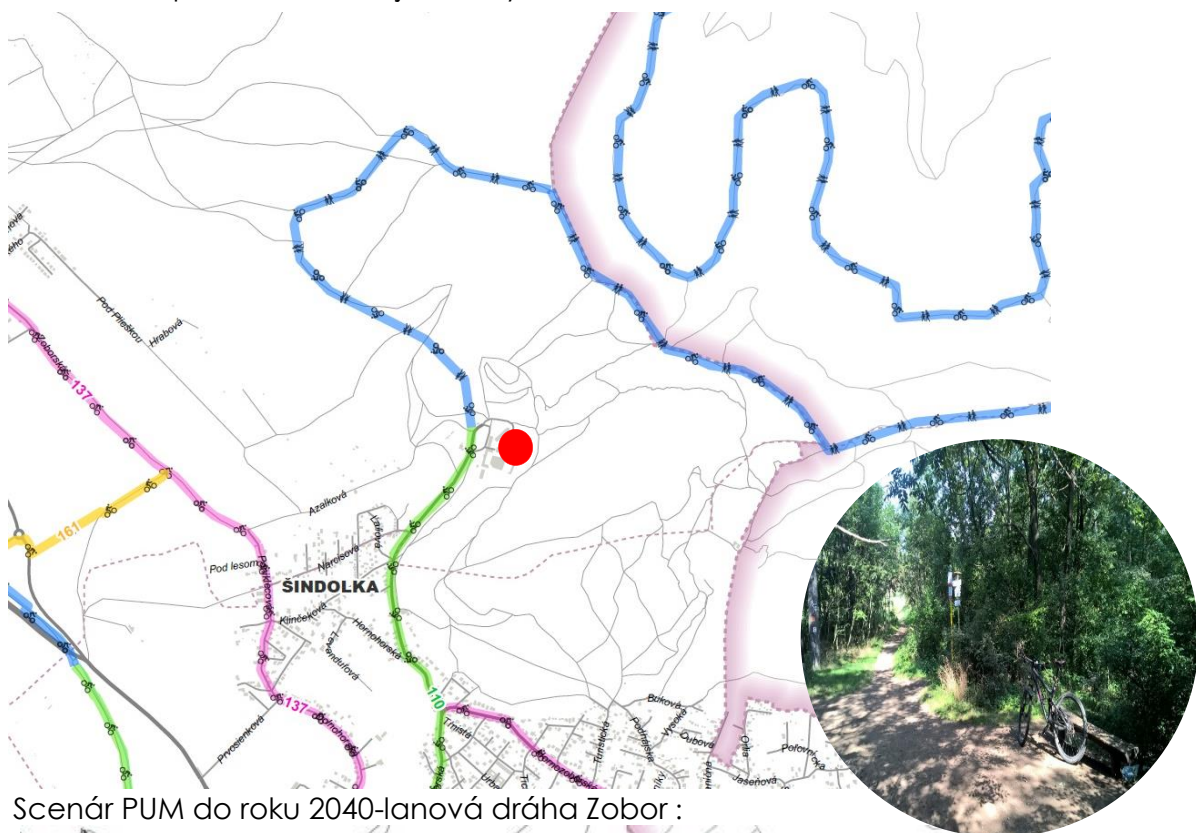
2.0. POŽIADAVKY NA NÁVRH

2.1. KONCEPT PEŠEJ DOSTUPNOSTI

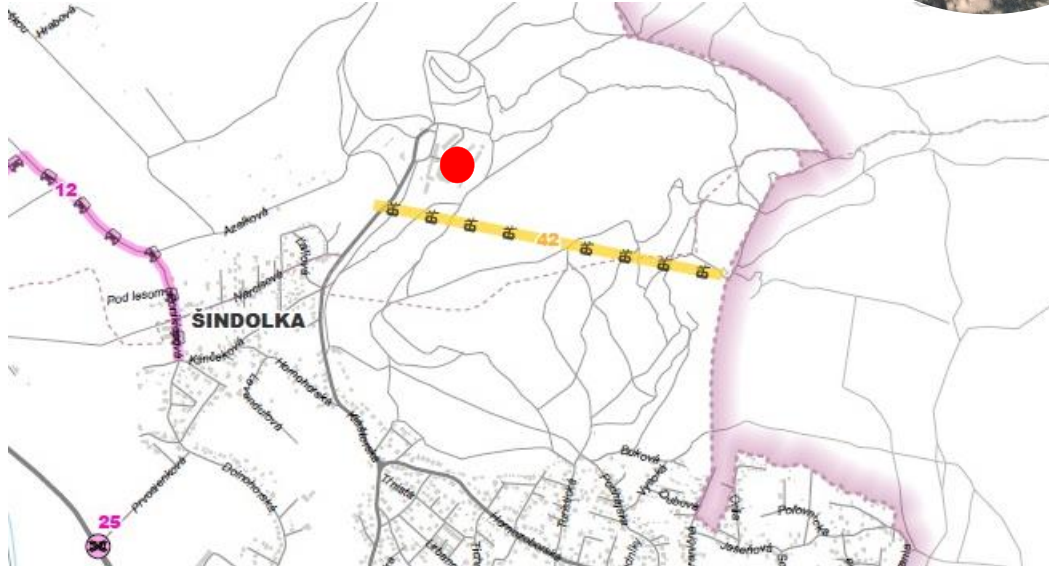
Návrh by sa mal zamerať na komplexné riešenie dostupnosti a zvýšenie atraktivity za súčasného dodržania plánu udržateľnej mobility mesta Nitra. Zoborské lesy sú aj v súčasnosti využívané na cyklotrasy. V záujme zatraktívnenia rekreácie a cykloturistiky by návrh mal zahŕňať niektoré z možných prvkov PUM: cyklobus, bikesharing, B+R, B+G, parkovanie bicyklov.

- existujúce cyklotrasy
- cyklotrasy plánované do roku 2025
- cyklotrasy plánované do roku 2030

PUM-plán udržateľnej mobility mesta:

Scenár PUM do roku 2040-lanová dráha Zobor :

2.2. MUZEÁLNO-HISTORICKÁ FUNKCIA AREÁLU

Kostol sv. Jozefa slúži aj ako pútnické miesto. Dôstojný sakrálny priestor vznikol osadením oltára, kazateľnice, sochy sv. Svorada, sedesu a lavičiek. Najlepšie zachovaný príbytok mnícha č.3 bol ako jediný prestrešený, čím sa naznačila niekdajšia hmota tohto obytného objektu. Na ploche pred Rákocziho altánkom, ktorá v nedávnej minulosti slúžila ako tenisový kurt, boli umiestnené interaktívne hry v rámci zážitkovej expozície histórie kláštorov na Zobore a Veľkej Moravy.

2.3. PARKOVÁ FUNKCIA AREÁLU

Parkovú časť priestranstva je potrebné doplniť pestrou škálou výsadiieb stromov a drobných výsadiieb ako opozitum okolitých lesov a v kombinácii s pobytovými prvkami sedaciami, komunitnými ,či sportovými vytvoriť atraktívny predpriestor nemocnice slúžiaci nielen pacientom a ich blízkym.

Takmer všetky stromy sú náletové a nachádzajú sa najmä na murivách niekdajších stavieb, bolo by finančne veľmi nákladné ich odstrániť a nahradiť novou regulovanou výsadbou. Odstránením ich koreňovej sústavy by došlo navyše k deštrukcii týchto murív. Preto sa nepristúpilo k ich odstráneniu ani k novej výsadbe.

- V rámci PD vegetačných úprav je potrebné areál nezahlcovať hmotami zelene, preferovať prehľadnosť samotnej lokality a hmoty zelene použiť primárne na elimináciu rušivých pohľadov a väzieb s okolím.
- Prípustné sú dreviny: a) staré odrody ovocných drevín, b) domáce dreviny zodpovedajúce druhovej skladbe okolitého lesného spoločenstva. Nepripustné sú akékoľvek cudzokrajné rody, druhy a kultivary!
- trávnaté plochy – nezakladať výsevom trávnych zmesí, plochy ponechať na proces sukcesie, ktorá bude usmerňovaná pravidelným kosením,
- záhony – prípustné sú liečivky a aromatické byliny.

2.4. REKREAČNÁ FUNKCIA AREÁLU

Zámerom súťaže je ,okrem iného, priniesť názor na rekreačné využitie areálu v tejto turistickej lokalite. Ide o to priniesť zážitky pre celé rodiny ,predovšetkým deti, formou ,ktorá nebude hlukom, vizuálom alebo inak nebude narúšať plynulý chod Špeciálnej nemocnice sv. Svorada ako aj návštevníkov okolitého lesa.

V súčasnosti sa tu nachádzajú prvky atrakcii pre deti v nie dostatočnej miere vzhľadom na turistický význam areálu.

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKO
pre deti pred vstupom

2.5. SPRÁVA AREÁLU

Areál je celoročne prístupný širokej verejnosti. Je preto nevyhnutné navrhnuť jednopodlažný objekt, ktorý bude mať funkciu administratívno-hospodárskej budovy ako zázemie pre správcu areálu v rozsahu do 20m²

Budova by mala mať aj navrhnutý priestor pre hygienického zázemia turistov a návštevníkov .

Návrh by mal riešiť aj bezpečný pohyb v areály, prípadne nasvietenie turisticky zaujímavých artefaktov.

2.6. GRAFICKÝ KONCEPT AREÁLU

K priestoru býv. kláštora je potreba naviesť návštevníkov skrz riešenie priestranstva i informačným systémom. Vzhľadom na jeho polohu, ktorá nie je z priestranstva viditeľná.

Deťom je výnimočná história benediktínskeho aj kamaldulského kláštora priblížená interaktívnymi hrami. Podobu barokového kláštora kamaldulov si môžu návštevníci pozrieť na keramickom modeli, interiér a exteriér barokového kostola a príbytku mnícha č. 3 kláštora je možné vidieť v 3D rozšírenej realite v mobilnej aplikácii na telefóne či tablete. Od altánku pri parkovisku pred nemocnicou (križovatka turistických trás) môžete využiť 360 stupňovú virtuálnu prehliadku Zoborského kláštora

